

HØRINGSSVAR – FORSLAG TIL ENDRINGER I REGELVERKET FOR ARBEIDSAVKLARINGSPENGER

Norsk Tjenestemannslag (NTL) viser til departementets høringsbrev av 21. januar 2022 og har noen innspill til de foreslåtte endringene vedrørende arbeidsavklaringspenger (heretter AAP).

Lengden på AAP

Vi er svært fornøyde med at man vil fjerne karenperioden i AAP, det har vært en svært uheldig regel som har gitt store konsekvenser for brukere i denne gruppen. Karenperiode skulle aldri vært innført, så vi gir vår fulle støtte til at den nå forsvinner. Når det gjelder periode for AAP mener vi at det mest hensiktsmessige er at AAP-løpet går tilbake til fire + to år. Dette er i tråd med det vi fra NTLs side har formidlet helt fra endringene kom i 2018. Det å ha fullt fokus på tett oppfølging og utforme et godt planlagt løp for bruker er viktig. Det foreslås her at man kan søke på nytt etter tre år fordi det *«er indikasjoner på at tre år er for kort tid for å avklare arbeidsevnen til enkelte mottakere av arbeidsavklaringspenger.»* Det å måtte ha en ny runde med innsamling av dokumentasjon, saksbehandling m.m. etter tre år er å kaste bort tid som kan brukes på å få brukere ut i arbeid eller utdanning. Vi ser at det uttrykkes bekymring for at det ikke skal være nok fokus på avklaring og oppfølging med fire år. Det er imidlertid viktig å minne om det som er en realitet: Brukerne er syke når de får innvilget AAP, mange har sammensatte helseproblemer slik at det kan gå lang tid før man kan forvente å komme i gang med utdanning eller arbeid. Et annet moment er at det er et mindretall av AAP-brukere som har behov for et løp på fire år eller mer, de fleste er ferdig avklart til arbeid eller uførestatus før tidsfristen. AAP-vedtak blir innvilget for et år av gangen dermed kan saksbehandler jevnlig vurdere om vilkårene for ytelsen er til stede i disse fire årene.

Unntaksvedtak

Det finnes i dag et unntak fra tre-års regelen der man kan få nye to år på unntak. Det hevdes i høringsteksten at dagens ordning er tilbakeskuende ved at vurderingen om unntak ser på historien til den enkelte bruker og muligheten for en avklaring av

brukers situasjon der arbeid ikke er fokuset. Derfor er nytt forslag om unntak benevnt som framoverskuende unntak. NTL vil påpeke at saksbehandlere i NAV alltid må jobbe framoverskuende, men at de i behandlingen av denne type saker også må være tilbakeskuende ved at man har med seg forhistorien til brukerne i større grad enn ved enkelte andre ytelser. Målet er alltid en avklaring som helst skal føre til helt eller delvis arbeid eller annen aktivitet.

Vedr. forslaget så er vi enige i et det blir en unntaksperiode på to år. Her er det forslag om at de som skal ha denne muligheten er de som saksbehandler vurderer dithen at de er nært enten å kunne arbeide eller ta utdanning i perioden. NTL støtter dette inngangskriteriet, men vi kan ikke stille oss bak et krav om at dette skal gjelde for kun de som har håp om å oppnå mer enn 50 % arbeidsevne etter endt løp. Dette må gjelde for alle som har en mulighet for å komme i arbeid, uavhengig av stillingsstørrelse. Dette vil også være i tråd med regjeringens øvrige politikk overfor uføre, der det legges vekt på at uføre får utnyttet sin restarbeidsevne.

Til vurderingen om denne nye unntaksbestemmelsen skal komme i tillegg eller istedenfor den gamle, så ønsker vi at den kan komme i tillegg. Dette fordi vi vurderer det dithen at situasjonen kan endre seg. Noen brukere kan raskt bli friskere der man tidligere har vurdert at det ikke var mye mulighet for aktivitet. Vi ber derfor om at teksten i nåværende §11-12 andre ledd i Folketrygdloven beholdes og at man tar inn forslaget til ny tekst vedr. nytt framoverskuende unntak her.

Overgangsordning

På grunn av den pågående pandemien er det mange AAP-brukere som har fått utsatt sine løp, svært mange av dem har sluttdato 30. juni 2022. Det er dermed svært mange som ikke vil få avklart sin arbeidsevne innen denne datoen og som vil ha behov for å få vurdert sin rett til videre AAP etter nye regler. Det foreslås her en overgangsordning der ny sluttdato skal være 30.9.22. NTL ønsker at overgangsordningen settes til 31.12.22. Grunnen til det er at det er svært kort tid i den perioden som er foreslått, en periode som også har sommerferieavvikling. Et annet moment er at tiltaksbedrifter avslutter tiltak slik at saksbehandler i NAV må søke på nytt tiltak. Våre tillitsvalgte i NAV har fått tilbakemelding fra sine medlemmer som jobber på feltet om at det er venteliste for å komme inn i tiltak, noe som også tar tid. NAV har som mål å avklare brukere så raskt som mulig, men det må være nok tid til at det kan gjøres på en god og forsvarlig måte.

Nytt punkt i Folketrygdloven §11-19 første ledd

Vi ser at flere AAP-brukere som har fått status som ferdig avklart fra NAV er tilbake innen kort tid (1 – 3 år). Særlig gjelder dette de som har opplevd utfordringer med karenår-ordningen. Når de da søker om AAP på nytt, risikerer de å få minste AAP-sats. For å ivareta disse foreslår vi følgende nytt punkt under §11-19 første ledd:

Har medlemmet tidligere mottatt arbeidsavklaringspenger de siste 3 årene, brukes bergningsgrunnlaget fra siste sak om arbeidsavklaringspenger dersom dette gir et høyere grunnlag.

NTL støtter at det skal foretas en vurdering av arbeidet med AAP-ordningen. Vi vil gjerne komme med noen momenter som vi ønsker skal danne et grunnlag og legges vekt på i vurderingen. Det viktigste budskapet er at NAV har for lite ressurser til arbeidet med AAP. Den enkelte saksbehandler har for mange brukere som de skal følge opp, dermed blir det ikke tett nok oppfølging som denne gruppen er avhengig av for å få en god avklaring. Signalene fra regjeringen er at NAV skal styrkes og da ser vi frem til en styrkning bl.a. innen dette arbeidsområdet. I tillegg bør det bli bedre kommunikasjon mellom de instansene som er med i avklaring rundt en AAP-bruker. For eksempel at NAV kan få raskt beskjed hvis en bruker slutter i en behandling for avklaring av helse.

Da endringene på AAP kom i 2018 var NTL og våre tillitsvalgte i NAV svært kritiske til det vi mente var endringer til det verre for disse NAV-brukerne. Evaluering fra etatens side i 2021 har vist at endringene førte til flere på sosialstønad og flere på uføretrygd. Det ble ikke flere i arbeid, noe som var målet med endringene. NTL er derfor tilfreds med at det nå kommer endringer som vil medføre klare forbedringer for avklaringsarbeidet rundt denne brukergruppen.

Kjersti Barsok
forbundsleder

Ingerid Marie Utvik
forbundssekretær

